

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Probationibus. Consilium XCVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

litre clausula reddere instrumenta suspecta Ang. in l. si quis sub conditione. de cond. instum. Baldus in c. quia reuocantur. de presump. Paul. Parisius cons. 55. contrarius n. 51. vol. 1. & ubi abundantiore est cautela, ibi evidentior est fraus. Baldus in c. ex literis. de consuet. & in l. testis. & ibi talon c. de testib. Quavis interim non multum laborandum sit in eo ob id quod illi testes in eo Notarii illegitimo instrumento deponant, quod fidei iussio facta sit non tantum de gravis, verum etiam de eo quod Actor adversus Reum obtinere possit: quod in effectu non dissidet à fidei iussione contractus, ex quo solo obtinendi aliquid adversus Reum Actor ipse habere poterat. Cum itaque Actoris probationis plusquam semiplena fuerint, in d. plena atque etiam de probabili ac verisimili, proprioque facto nullis, adversarij probationibus elisa ac deminuta bald. in l. 1. num. 5. c. quib. & adversus quem integ. nihil mirum est si iudex primæ instantiæ Actori viro honesto & gravi in causa civili minimeque ardua, aut de excessiva pecuniæ quantitate iuramentum detulerit, & secundum illud sententiam in favorem Actoris protulerit: sic ut nihil quoque sit cur nunc huius secundæ instantiæ iudex ab ea sententia recedere debeat.

De Probationibus.

SUMMARIUM.

Cardinali asserenti an credatur.

1. Instrumento publico statim donec contrarium probetur.
2. Mandatum se à Principe habere asserenti non creditur.
3. 6 Cardinali asserenti se legatum creditur, an etiam quoad a. o. m. a.?
4. Cardinali sibi asserenti ea quæ sunt supremæ potestatis, an credatur?
5. Legitimationis liberorum naturalium quibus noceat.
6. Argumentum à solitis valet.
7. Error communis ius facit.

CONSILIUM XCVII.

QUIA dubitatio exorta est ex literis legitimationis, quibus ad instantiam quondam M. Augustini Biocquerie legitimationi dicuntur liberi ejusdem Magistri Augustini per Dominum Georgium de Porta Lateranensis aule comitem, & militem Palatinum; quasi eam potestatem non habuerit dictus D. Georgius, sed ex defectu juris ipsius datoris, debeat quoque de facere jus accipientium; operæ præteritum erit hanc questionem definire. Dubitandi autem causa in eo consistit, quod dictus D. Georgius in literis legitimationis pro probatione suæ potestatis inferret literas non Sedis Apostolicæ, sed Illustrissimi D. Antonij Cardinalis: qui Cardinalis in illis asserit se perpetuum Gubernatorem, & Sedis Apostolicæ de latere legatum in terra Gualdi, & per literas Apostolicæ Sedis sufficientem auctoritatem, & facultatem habere creandi Comites Palatinos: datâ eis inter cætera facultate nothos, bastardos, naturales, spirituos, incestuosos, & manzeres copulativè & disjunctivè, ex quocumque illicito & damnato coitu procreatos legitimandi,

seu naturalibus restituendi: Ex eo enim primo queritur, an Cardinali asserenti se esse legatum de latere credi debeat? Secundo admissio quod in hoc ei credatur an in illo quoque fides ejus asserenti adhibebitur, dum narrat se eas facultates habere? Questiones sanè sunt non parvi momenti. Nam ut omittamus illam questionem, an fides adhibenda sit literis seu bullis in dicta legitimatione insertis; quæ cum publicam formam habeat, & non inveniatur in illis contra jus vel stilum curiæ scriptum, suspitione carere debent, & adeo eis tantum fides adhibenda, dum de falso, vel vitio arguantur, l. Cum precibus. C. de probat. Ant. de Butrio in c. Quod super his. de fide instrum. in illo residet dubitatio, an in his quæ enuntiative Illustrissimus Dominus Cardinalis in his narravit sit credendum; propter generalem illam doctrinam, quæ traditum est non credi simplici asserenti ejus qui se dicit mandata à Papa seu Principe habere, nisi per literas mandati seu commissionis id probet, l. vna. c. De mand. prin. quod nominatim Cardinalibus & legatis de latere à Bartolo, in l. vna. c. De sup. prin. lib. 10. & alijs plurimis applicatur, in l. tu. injurandi. C. de testib. Sed ut disputationem hujus articuli in utramque partem omittamus, remittendo ad Andreæ Barbaciam Siculum, qui singulari tractatu eam latissime examinavit, in tract. de Cardinalibus legatis. 1. q. dicimus communem opinionem in eo residere, quod Cardinali asserenti se legatum omnino credatur, etiam si literas suæ legationis non proferat: quia quod consuetudinarium est, censetur semper esse mandatum, l. Exceptio. C. de loca. l. Generaliter de fidei. Est autem moris ut Cardinalis, qui Domino Papæ continuo assilire & adesse debet, non recedat ab urbe sine mandato, sed ut legatus: unde aliter commissionem de officio legationis sibi factam docere non cogitur, c. nobilissimus 97. dist. 1. extantque de ea re consilia Doctorum non pauca. 10. Calder. cons. 2. de off. legati. Panor. cons. 18. vol. 2. & idem in c. quod super de fide instrum. Alex. cons. 105. perspicuis huius n. 19. & ibi addit. Molin. e. vol. 2. Paulus Paris. cons. 132. prima facie. num. 19. vol. 4. Quare quoad primum articulum non hærendum, quoniam scilicet dictis literis standum sit quatenus Legatus narravit se legatum missum ad terram Gualdi. Major est perplexitas in posteriore, an ei credendum sit in eo, quod narravit se tam amplas habere potestates? Occurrit enim regula quæ unius testimonio & asserenti obijci solet l. in iurandi. C. de test. adeo per illam Panormitanus dixerit in c. Quod translationem. in fin. de off. lega. & notatur in c. 1. de off. lega. li. 6. Cardinali asserenti Papam sibi concessisse, quæ jure superioritatis ei reservata sunt, non esse credendum, ideoque eum id probare debere. Quamvis Bartolus dicat Canonistas in ea esse sententiam, ut cardinali de præminencia Papæ sibi aliquid asserenti credatur d. c. nobilissimus quod de consuetudine in Cardinali legato obtinere ex sententia Ioannis Andreæ in c. constitutus de app. testantur Lopus, allega. 33. & Andreas Brabacia loco supra cit. nu. 12. in fin. nec ab eo abhorret Panor. in d. c. constitutus. Nu. Everard. Preses cons. 217. nu. 2. Sed quoniam probatio ejus consuetudinis non minorem fortasse difficultatem habet.

habitura esset. praeferat ad communiora, certioraque confugere. Communiori itaque calculo cum receptum sit credi assertioni Cardinalis maxime legati in his, quae non tendunt in praedictum tertij, aut quae non usque adeo magni momenti sunt; in alijs vero aut alio modo non aequè gl. in c. sicut de sen. ex com. r. anor. ceterique locis §. nota, Fel. in c. ad eminentiam De sen. ex com. Egid. Bellame, dec. 628. ras. conf. 71 volum. 1. Srep. aufer. dec. Tholos. 463. gl. pragmat. tit. de sublatione elem. literis. in verb. quibuscumque. Celsus Hugo conf. 111. omisa serie nu. 12. recte dici potest in causa praesenti, credendum esse. † Nam legitimatio collata in personam liberorum praedictorum nullius praedictum concernere potuit nisi patris, ad eius successionem sic venturi erant, quique eos propter huiusmodi legitimacionem liberè excludere à sua hereditate, ut prius, non poterat. Auth. ex complexu C. De incest. nup. dici autem non potest patrem per eam legitimacionem aliquo modo laesum esse aut damno affectum; quia non nisi eo requirente & instante praefatus comes legitimacionis beneficium impendit; & sic nihil passus, non circumventus aut fraudatus, aut praedictum aliquod accepisse dici potest. l. nemo videtur fraudare. quod quis ex culpa de reg. iur. l. 1. in fine. ff. quid fals. tuto l. 1. §. usque adeo ff. De iur. Quod vero dici posset, agnatos Domini Augustini praedictum accepisse ex hac legitimacione, sine qua ab intestato Domino Augustino succeduri erant, nihil movere potest. Primo quod illud praedictum, vivente adhuc Domino Augustino in considerationem venire non debeat; quia viventis nulla est hereditas l. qui superstitias De acquir. hered. l. 1. De ha. vel ac. ven. neque alicui sic debeatur, quin liberum ei fuerit profusis largitionibus aut alijs modis eam alienare, vel testamento quibus vellet relinquere. Deinde quia tempore legitimacionis vivo adhuc Domino Augustino nemo omnino fuit consanguineorum, qui huic legitimacioni contradixerit: nemo qui sibi notitum per eam allegare potuerit: ut proinde nunc audiri non debeant, si controversiam vel dubiam facere nitantur dictam legitimacionem; si enim vivo testatore vires suas habuit, cur morte ejusdem concidisset? Ad quae faciunt quae diserte admodum per Angelum, conf. 182. incip. Mandatum Principis, deciduntur sub distinctione; * videlicet quod quandocumque legatus Cardinalis asserit se habere mandatum Papae super his, quae directe concernunt praedictum alienum, tunc nullo modo ei credi nisi ostensis literis legationis; quando vero asserit se habere mandatum super eo, quod principaliter non ordinatur nec tendit in praedictum alienum, veluti (inquit) dispensare cum inhabilibus, tunc ei credetur sine literis. Quam distinctionem confirmando Andreas Barbatia, loco supra citato vers. circa secundum nu. 7. in fine, dicit eam indubitate procedere in his, quae non sunt minus ardua, ut in dispensando (inquit) cum inhabilibus. Cum itaque legitimatio contineat speciem dispensationis super inhabilitate natalium, eaque inter se vicina admodum sint, canonista in c. Per venerabilem Qui filij sint legu. m. quid mirum, si secundum eam distinctionem dicamus assertioni Domini Cardinalis, asserentis se habere facultatem

Comites Palatinos creandi, illegitimos legitimandi, beneficia vacantia conferendi, standum sine alia probatione, Franc. Marcus de off. Delphinali 976. p. 1. quia huiusmodi gratia directo non tendit in praedictum alienum; neque ad hoc ordinata est legitimatio vel beneficii vacantis collatio, ut eripatur alicui hereditas, vel beneficium, quae vivo testatore nulli debita erant; sed ut persona habilitetur, possitque pater liberè in eam liberalitatem conferre; quemadmodum sine contradictione agnatorum in prorsus extraneam personam posset. Deinde si verè dici posset huiusmodi gratiam aut concessionem tendere in praedictum aliorum, bene prospectum est in casu praesenti per D. Cardinalem adversus hanc querelam per adjectionem clausulae. Absque tamen praedictum illorum &c. Ita ut merito dicere liceat, eam potestatem seu facultatem non esse arduam, sed levem & vulgarem; utpote respicientem commodum subditorum sine alicujus praedictum, & in se non continentem aliud, quam quod voluntaria jurisdictionis est, Bart. in §. generaliter. in Auth. quibus mod. natur. eff. si col. Quamvis aliquoi manifestum sit, huiusmodi potestatem creandi Comites Palatinos nullo modo tendere in praedictum alienum, quia id intelligi non potest. * Rursus cum à solitis & consuetis rectè ducatur argumentum, l. si servus communis §. circa d. de servis, dicimus praesumptionem fidei esse penes dictas literas, ex eo, quod Pontifex nullum soleat à se dimittere Legatum, cui non concedat saltem eas, de quibus hic agimus, facultates. Proinde eo concessio, quod credi debeat Cardinali asserenti esse Legatum, illud quoque, quod ex more & consuetudine ei connexum est, concessum dici debet, ut scilicet possit Comites creare, & legitimandi facultatem concedere, gloss. pragmat. aufer. Franc. Marcus & alij locis supra citatis. † Postremo praedictis cessantibus ex communi opinione & publico exercicio dicti D. Georgij sustineri debet praedicta legitimatio seu concessio à Domino Cardinale ei facta; quod ab omnibus pro Comite Palatino propter literas dicti D. Cardinalis plurimis annis, videlicet plusquam triginta quatuor, sit habitus; quodque ad eum ut talem quotquot legitimacione opus habuerunt recurrerunt, & adhuc de praesenti recurrant; & quod magis est gratiae ab eo concessae etiam in contradictorijs judicijs exitum habuerint: ut iniquum planè fuerit communem errorem (si verè error dicendus est) his literis nocere, l. Barbarius d. De off. prator. Innoc. in c. Nihil est De elect. Ioan. Andr. in c. Cum in iure peritus de offic. deleg. Ioan. Calderinus conf. 82. alias conf. 2. sub tit. de offic. leg. Rectè itaque fecerint Domini Arbitri, si probitate & legalitate D. Georgij compertà, questionem illam praetermiserint, & scrupulositate exacti juris (à cuius observatione liberi sunt, l. societatem §. arbitrorum d. Pro socio.) rejecta, ex aequo & bono crassiorē aequitatem sequentur, quae hoc postulare videtur, secundum ea quae supra deduximus, ut de assertioni D. Cardinalis nulla concipiatur sinistra suspicio. Quod si tamen velint in ea hærere, & ex eo capite legitimacionem in dubium vocare; hoc saltem imprimis declarent, illius exactiorē probationem requiri: nam etsi summam difficultatem habitura erit ea proba-

probatio; impossibilis tamen non erit, cum ex regestis Romanæ curiæ aut terræ Gualdi ea adhuc haberi possit; sed tamen, ut diximus, causa verè id non postulat.

De Probationibus.

S V M M A R I V M.

Probatio per testes.

1. 19. Mutui causa est numeratio pecuniæ & probanda.
2. Confessio mutui infirma.
3. Exceptio non numerata pecuniæ à confesso mutuum obijci potest.
4. Concubinaris Sacerdos infamis, & inidoneus testis est.
5. Infamis est qui concubinam & uxorem habet.
6. Falsarius infamis est.
7. Probatur tantum delictum quod ad probandum admissum est.
8. Confessio unius alteri non præiudicat.
9. Præsentia alterius non probat eiusdem scientiam.
10. Singularia duo non concurrunt.
11. Contrarias testium præsumptiones falsi habet.
12. Testis unus quando non faciat semiplenam probationem.
13. Testes in mutuo quando coniunguntur.
14. Confessio parte absente facta non probat.
15. Confessio per unum testem probata non facit semiplenam probationem.
16. Confessio extrajudicialis geminata quando non probat.
17. Confessio declaratoria actus præteriti requirit parvam præsentiam.
18. 21. Confessio sine causa non nocet.
20. Testis referenti se ad instrumentum non creditur, nisi probato instrumento.

CONSILIVM XCVIII.

CIRCA probationem versatur omnis difficultas inter Dominum Stephanum Flebager Actorem, & Domicellam Margaretam vander Ee, relictam Domicelli Wilhelmi de Bierbeke Ream; an videlicet per testes pro parte Actoris productos sufficienter probatum sit Actorem dicto quodam Wilhelmo quadringentos florenos, & præfatæ domicellæ Margaretæ centum florenos mutuo dedisse. Et sanè quatuor sunt testes, qui de eo aliud deponere videntur: nam quintus & sextus nihil omnino quod Actori prodesse possit deponunt. Videamus ergo quantum ponderis illorum quatuor testium depositiones habeant. Hoc imprimis admonendum Actorem intentionis & actionis suæ fundamentum, hoc est numerationem pecuniæ, quæ est causa mutui, l. 2. §. item mutuum l. Non omnia l. Qui pecuniam D. De reb. cred. & si cert. per. non probasse, imo probare non potuisse: quod ipsemet satis indicavit quatenus in libello suo à numeratione in quarto articulo allegata, confugit ad confessionem mutui. † Quæ quidem mutui confessio, quàm sit infirma, & quàm mutuum omnino non probet ex eo sit manifestum, quod etiam tunc, cum confessioni huiusmodi nihil aliud obijci potest, semper tamen obijci rectè possit exceptio non numeratæ pecuniæ Alex. in l. si ita stipulatus §. Chrysogenus. De verb. obligat. Bald. in

l. Si ex cautione C. De non num. pecunia. Nam quamvis per confessionem numerationis in alijs apertissima resultet probatio, l. publica in fin. D. Depositi in his tamen quæ odiosa sunt quorum numero est mutuum, an eandem vim habet confessio Mar. Socin. consil. 3. num. 10. vol. 1. Paul. Cast. consil. 155. In causa que vertitur vol. 2. Solum ergo hoc investigandum an Actor confessionem Rei de accepta aut mutuo data pecunia probaverit. Ordine igitur singulos testes percurramus.

Et certè in primo subsistendum non est, ex causa: primò quod ad deponendum inidoneus sit; ut pote in ea conditione constitutus, ut ei fides adhiberi non debeat. Idque rursum ex duabus causis tum ob objectum & satis agnitum vitium concubinatus, tum etiam ob crimen falsi, ob quod si non omnino apertè condemnatus est, quia tamen super eo pactus est, & composuit cum filco, pro condemnato haberi debet, l. Quoniam ff. De his qui not. infamia. * Prius enim delictum, in Sacerdote præsertim cuius nulla potest esse carnalis conjunctio, citra nefas & incestum, inducit infamiam & cum infamia inhabilitatem testificandi, c. Consanguinei III. q. 5. Neque requiritur ad hoc judicialis sententia leu condemnatio, quia hujus generis delictum commissum velut umbram trahit secum infamiam. * Quemadmodum eo ipso quis efficitur infamis, quod uxorem & concubinam uno tempore habet, l. 1. in fine l. Quid ergo De his qui not. infamia, l. 2. C. De incest. nupt. & ibi Bald. Alex. in d. l. 1. in fine, in qua eadem causa poni debet Sacerdos concubinaris; uxoris enim loco est illi sacerdotium, c. Inter corporalia, e. fin. de translat. Episcop. Vnde si concubinam adjungat, longè gravius peccat, & tanto gravius, quanto spirituale matrimonium præstat carnali. * Posterius verò crimen tam est ordinatum, ad derogandam fidem ei, qui illo laborat, ut non possit intelligi in eo ulla esse fides, qui illam fefellit. Falsi quoque crimen publicum est, l. 1. & ibi gl. ff. De publ. indic. §. item lex Cornelia de falsis Instit. eod. quo qui damnati vel pacti sunt infames fiunt, d. l. 1. De his qui not. infam. & sic ad testificandum inidonei l. Questum de testib. c. ex parte De testam. Secundo in ejusdem primi testis testimonio subsistendum non est, quod sit singularis & unus in eo, quod deposuit: nemo enim omnium aliorum testium est, qui aliquid deponat de confessione Wilhelmi dictæ Reæ filij, de qua ipse; unde ob singularitatem nullam fidem meretur, l. Iurisyurandi C. De testib. c. veniens l. & c. Licet 2. De testib. Ut autem apertius hujus testis dictum elevemus, & prorsus annihilamus, saltem quoad hoc, ne prosit Actori ad intentionis suæ probationem; videamus an perfectam probationem obtineret, si quod primus deposuit, secundus aliquis testis pariformiter etiam deponeret? & dicimus quod non.

Primò ex eo, quod confessio per Actorem non sit articulata; ita quod huiusmodi depositio, etiam si plurium esset, nisi quod allegatum & ad probandum admissum est; alioquin probatum non relevat, Ang. cons. 169. Super puncto, Bald. cons. 457. Factum sic proponitur vol. 4. Deinde quod hic testis super quarto articulo continente mutui dationem productus deponendo extra articulatam de-

ponat